

Beleidsplan 2026-2029

I. Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek

Algemeen

De Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek (hierna: HVHB) is op 12 maart 1947 opgericht onder de naam Vereniging Oud Heemstede-Bennebroek.

Visie HVHB

De visie van de HVHB is vastgelegd in de statutaire doelstelling van de vereniging:

“De bevordering van de kennis van en de belangstelling voor het verleden, het heden en de toekomst van Heemstede en Bennebroek en omgeving en van het behoud van al die zaken, die van historische, stedenbouwkundige, architectonische en/of landschappelijke betekenis zijn.”

Missie HVHB

De HVHB is het kenniscentrum voor het cultureel erfgoed in brede zin van Heemstede en Bennebroek, die haar doelstelling wil bereiken door:

Informeren: we zijn *zichtbaar* door onze aanwezigheid in het Pomphuis, via lokale/regionale pers, website, social media en nieuwsbrieven, door het organiseren van tentoonstellingen en lezingen en aanwezigheid op lokale evenementen.

Bewaken: we zijn *hoorbaar* in de plaatselijke politiek met onze activiteiten op het gebied van (ontwikkelingen rond) erfgoed, in contacten met collega-verenigingen en het Noord-Hollands Archief.

Stimuleren: we zijn *tastbaar* door ons blad HeerlijkHeden en andere publicaties zoals boeken, het beantwoorden van vragen, en de opbouw en beheer van ons archief, waarmee we de kennis over Heemstede en Bennebroek vastleggen en voor geïnteresseerden ontsluiten.

Evaluatie doelstellingen planperiode 2022 - 2025

In het Beleidsplan 2022-2025 zijn een aantal doelstellingen en prioriteiten geformuleerd. Deze doelstellingen zijn geclusterd rond een aantal kerntaken van de vereniging, te weten informeren, bewaken en adviseren, tastbaar zijn en een gezonde vrijwilligersorganisatie. De evaluatie van deze doelstellingen en prioriteiten is als bijlage bij dit Beleidsplan opgenomen.

2. Beleidsvoornemens voor de planperiode 2026-2029

Het beleid van de afgelopen jaren wordt in grote lijnen voortgezet. Samengevat betekent dit het volgende:

- De historie van Heemstede en Bennebroek onderzoeken, vastleggen en delen en toegankelijk maken door ons tijdschrift HeerlijkHeden, door wandelingen, herinneringsborden, lezingen, interviews, artikelen, tentoonstellingen, boeken, video's en films.
- Bescherming van het erfgoed van Heemstede en Bennebroek door te streven naar aanwijzing als gemeentelijke monument, beschermd dorpsgezicht, karakteristiek gebouw of gebied enz.
- Een constructieve samenwerking met de overheid bevorderen, in het bijzonder met de wethouders en ambtenaren van de gemeenten Heemstede en Bloemendaal.
- Het adviseren van de overheid bij het inhoud geven aan de Erfgoedvisie en de Erfgoedverordening.
- Het onderhouden van contacten met politieke partijen om deze doelen te bevorderen.
- Samenwerken met andere erfgoedverenigingen en instellingen.
- Het bevorderen van respectvolle verduurzaming en herbestemming van erfgoed.
- Het bevorderen van het behoud en versterking van het historische karakter van groen erfgoed.
- Stimulering van publieksbereik en erfgoed-educatie, met name door digitale middelen beschikbaar te stellen als audio tours en podcasts.
- Streven naar vergroting en verjonging van ons ledental en de vrijwilligerspoole.
- Bouwen aan een sterke organisatie, waarin gemotiveerde vrijwilligers met plezier samenwerken.

3. Speerpunten

Extern

- Aanvragen monumentstatus panden en ensembles op basis van de nieuwe Erfgoedverordening
- Erfgoed-educatie voor kinderen in overleg met de basisscholen
- Bevorderen ontwikkeling criteria nieuwbouw in bestaande buurten
- Participeren bij inrichtingsplannen Groot Clooster, Sorghbos en Manpadslaangebied
- Aandacht voor de bestemming van Bijzonder Provinciaal Landschappen (strandwallen) in de gemeente
- Publiceren van boeken over de Begraafplaats Heemstede (2028) en De Hartekamp.

Intern

- Invulling bestuursvacatures binnen de planperiode (aftredend zijn secretaris en de portefeuillehouder HeerlijkHeden).
- Versterking commissie Communicatie, met name met vrijwilligers met digitale vaardigheden (audio, video) en grafische vormgeving.
- Uitbreiding Erfgoedcommissie met vrijwilligers, en externe deskundigen (als adviseurs).
- Beheer archief veilig stellen door tijdige opvolging van de huidige vrijwilligers.
- Werven van vrijwilligers voor kortdurende projecten.

Overlegstructuren

Voor het realiseren van met name de externe speerpunten onderhouden we contacten met relevante partijen, zoals gemeenten Heemstede en Bloemendaal, zusterverenigingen in de regio Kennemerland, het Noord-Hollands Archief, Heemschut, Stadsherstel, Cuypersgenootschap, Mooi Noord-Holland en andere cultuurhistorische instellingen.

4. Middelen

Continuïteit, risicomanagement, financiën

De HVHB dient continuïteit in haar dienstverlening (HeerlijkHeden, karakterbehoud, website, excursies, lezingen, Pomphuis) te leveren en doet daarnaast – afhankelijk van menskracht, tijd, geld en ambitie – additionele projecten. Deze projecten zijn extra's, die niet ten koste mogen gaan van de continuïteit. Voor deze projecten wordt in de regel uit de exploitatie van één of meerdere boekjaren een bestemmingsreserve opgebouwd.

De HVHB zorgt houdt een continuïteitsbuffer aan (ook na afboeking van de totale kosten van een groot project) van 50% van de begroting voor het komend jaar. Deze norm past binnen de voorschriften voor organisaties met een ANBI-status.

Bij grote projecten (looptijd > 1 jaar of budget > 1000 euro) wordt eerst een projectvoorstel inclusief calculatie, planning en bemensing in het bestuur besproken en geaccordeerd.

De HVHB is door prudent beleid financieel gezond. Onze contributie proberen we zo laag mogelijk te houden. Het minimum bedraagt met ingang van 2026 € 25,-. De HVHB vraagt leden onverplicht meer te geven. Een verdere contributieverhoging tijdens de loop van de plan periode zal mede afhankelijk zijn van (externe) kostenstijgingen.

Bijlage:

Evaluatie Beleidsplan 2022-2025

Interne speerpunten

Verjonging van het ledenbestand en stijging van het ledenaantal tot 1400

In de afgelopen periode is het ledental gestegen per saldo (nieuwe leden minus opzeggingen) met

Een ledental van 1400 lijkt bereikbaar, maar is nog niet bereikt.

De verjonging blijft een ambitie, maar het is in de afgelopen jaren is het niet gelukt hier een significante verandering te bewerkstelligen.

Formeren van een bredere vrijwilligerspoule

De Commissie Evenementen is er in geslaagd een tiental gastvrouwen en -heren aan te trekken. De redactiecommissie van HeerlijkHeden is ook uitgebreid.

Aanstellen van een vrijwilligerscoördinator, die verantwoordelijk is voor de bemensing met vrijwilligers bij HVHB-activiteiten, tentoonstellingen en informatiekramen op markten etc.

Er is geen officiële vrijwilligerscoördinator is aangesteld. De Evenementencommissie draagt zorg voor de bemensing van tentoonstellingen, informatiekramen e.d..

Continuïteit in het informeren en betrekken van de vrijwilligers

De vrijwilligers ontvangen maandelijks de nieuwsbrief Onder Ons, waarin ook de rubriek 'Van de bestuurstafel' is opgenomen. Om vrijwilligers te binden en waardering uit te spreken voor hun inzet werden vrijwilligersborrels en een jaarlijkse excursie georganiseerd. Daarnaast is een eindejaarsgeschenk geïntroduceerd.

Verduidelijking van rol en verantwoordelijkheden van voorzitters/coördinatoren van de commissies van de HVHB

Tijdens deze periode is de structuur van de HVHB geëvalueerd. Voor elke tentoonstelling wordt een werkgroep ingesteld met wisselende bezetting (was voorheen een taak van de commissie Communicatie). Het Beheer van het Pomphuis rapporteert aan het bestuur. Ook zijn afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheden en scheidslijnen tussen de Redactie HeerlijkHeden en de Commissie Communicatie.

Herziening van de bestuursstructuur, bijv. aanwijzen van een vicevoorzitter

Mede ingevolge de Wet Toezicht Bestuur Rechtspersonen is de penningmeester als vicevoorzitter aangewezen (zie hierna).

Herziening Statuten i.v.m. gewijzigde wetgeving WTBR, en opstellen van een Huishoudelijk Reglement

De statuten zijn geactualiseerd en er is een Huishoudelijk Reglement opgesteld en gepubliceerd op website

Jaarlijks in bestuur bespreken van het eigen functioneren en van het functioneren van de HVHB in het algemeen ("heidag")

Tijdens informele heidagen heeft het bestuur de afgelopen periode aandacht besteed aan onder andere verbetering van de organisatie, verbeteren interne communicatie, terugblik op het afgelopen jaar aan de hand van het Beleidsplan en doelstellingen voor de komende periode.

Erfgoedbehoud een nog centralere rol geven.

De voorzitter heeft veel aandacht gegeven aan de Commissie Erfgoed en heeft uiteindelijk ook de rol van voorzitter van die commissie op zich genomen. Hierdoor en doordat de leden van de commissie gaandeweg meer ervaring opdeden en beter geïntegreerd werden in de vereniging, is de onderlinge afstemming verbeterd.

Borgen van de kwaliteit van HeerlijkHeden op lange termijn door tijdige aanvulling van de redactie met nieuwe (ook jongere) leden.

De redactie is uitgebreid en de eindredactie is na vele jaren deels overgedragen door Marloes van Buuren aan Marieke Linders.

Externe speerpunten

Rood Heemstede & Bennebroek

Visie: Versterking erfgoedbesef, bij publiek en gemeente

Op basis van drie door haar aangeleverde bronnen: het rapport 'Wederopbouwarchitectuur in Heemstede – inventarisatie en aanbevelingen' (2015), het boek *Heemstede Vooruit!* (2017) en het rapport 'Inventarisatie Jongere Bouwkunst Heemstede en Bennebroek' (2020) heeft de HVHB het overzicht 'Monumentwaardige objecten en ensembles Heemstede en Bennebroek' opgesteld. Dit document bevat een lijst met 52 objecten en ensembles in Heemstede en Bennebroek. Van elke categorie heeft de HVHB 10 voorstellen gedaan. Dit rapport is op 24 april 2024 aangeboden aan de wethouder van Heemstede.

Helaas bleek de gemeente Heemstede niet actief in het aanwijzen van gemeentelijke monumenten. Behalve het voormalige Postkantoor, Binnenweg 160, waarin de gemeente is overgegaan tot aanwijzing en daarna tot heden succesvol heeft geprocedeerd (er wacht nog laatste oordeel van de Raad van State), zijn er verder geen initiatieven ontplooid. In de zomer 2025 is het karakteristieke houten huis De Echo aan de Van Merlenlaan gesloopt.

De HVHB heeft in september 2025 een monumentenaanvraag ingediend voor de doopsgezinde kerk De Kleine Vermaning aan de Postlaan. Voorts is er door het Cuypersgenootschap een aanvraag ingediend voor de OLVH aan het Valkenburgerplein. Hiertegen is door het parochiebestuur bezwaar aangetekend.

De tweejaarlijkse David Eliza van Lennep Erfgoedprijs, waarbij publiciteit wordt gegeven aan genomineerde panden en projecten en aan de uiteindelijk prijswinnaars, is ook de afgelopen beleidsperiode uitgereikt.

In 2025 heeft de HVHB gereageerd op de concept Erfgoedvisie en de concept Omgevingsvisie van de gemeente Heemstede. Nu deze nieuwe regels zijn vastgesteld door de gemeenteraad wordt het zinnig monumenteigenaren door de gemeente, in samenwerking met de HVHB, voor te lichten over de eventuele consequenties.

Het plaatsen van monumentenschildjes bij panden met een monumentstatus, met een QR-code die verwijst naar informatie op de HVHB website, is punt van aandacht geweest. Er is een inventarisatie

gedaan van de bestaande schildjes. De HVHB is in overleg met de gemeente over het aanbrengen van ontbrekende bordjes.

Er zijn twee films uitgebracht, namelijk "Het is in Heemstede zoo kwaad niet" in 2023 en "De freule van Bennebroek" in 2025. Deze zijn zeer goed bezocht en ontvangen. Voorts is in 2025 in samenwerking met de PLUS-supermarkten in Heemstede een plakplaatjesboek over de geschiedenis van Heemstede en Bennebroek uitgebracht.

Door leerlingen van Hageveld zijn in het kader van hun maatschappelijke stage en onder begeleiding van de HVHB enkele wandel- en fietsroutes ontwikkeld. Voorts zijn bij de films boekjes uitgegeven met een wandel/fietsroute.

Aandacht voor enkele bijzondere monumenten / plekken

Op 18 mei 2022 is de Grafkapel Van Vollenhoven (inclusief gerestaureerde grafkisten) op de Algemene Begraafplaats in Heemstede officieel 'heropend'. De HVHB heeft in overleg met de wethouder aandacht gevraagd voor deze bijzondere begraafplaats en de bijzondere grafmonumenten. Het voornemen bestaat in 2028, wanneer de begraafplaats 200 jaar bestaat een boek over de begraafplaats uit te brengen.

De HVHB wil een follow-up geven aan de door de HVHB (Heemstede) en gemeente Bloemendaal (Bennebroek) opgestelde inventarisaties van religieus erfgoed. De aandacht voor religieus erfgoed is tot heden beperkt.

In het kader van het 450 jarig bestaan van de Oude Kerk is in samenwerking met de Vrienden van de Oude Kerk uitgebracht.

De HVHB heeft de bouwplannen van of bij buitenplaatsen in Heemstede en Bennebroek gevolgd. Op dit moment zijn er geen zorgelijke ontwikkelingen.

Met SEIN is gesproken over de plannen met het bi Lorentz de Haas Laboratorium. De ideeën bevinden zich in een vroeg stadium en voorzien in een respectvolle aanpassing ten behoeve van duurzaam gebruik. In verband met bouwplannen op een andere locatie wordt het LdH-laboratorium voorshands geconserveerd.

Groen Heemstede

De HVHB heeft bij de gemeente Heemstede aandacht gevraagd voor het beheer van Wandelbos Groenendaal. De recreatie, vooral als losloopgebied voor honden, is kennelijk zeer belastend voor het bos. De honden dragen voorts bij aan de stikstof in de bodem, met als gevolg zeer veel brandnetels en bramen. Het historische karakter van het bos heeft hieronder te lijden.

Waar mogelijk en zinvol heeft de HVHB haar mening gegeven over het Manpadslaangebied, via zienswijzen bij de Gemeenteraad en via de pers. De gemeenteraad heeft besloten tot de bouw van 149 woningen in het Manpadslaangebied. De HVHB heeft haar bezwaren hiertegen laten horen. De HVHB heeft vervolgens de vergaderingen bijgewoond waarin belanghebbenden en de projectontwikkelaar en gemeente hebben overlegd. Dit overleg heeft tot bevredigende aanpassingen van de plannen geleid. De doorkijk van Groenendaal naar Leyduin wordt vrijgehouden en de bebouwing en de landschapsarchitectuur lijken passend voor deze historische locatie.

Blauw Heemstede & Bennebroek

De HVHB volgt de plannen voor het onderhoud van de Leidsevaart. Overigens zijn er op dit moment geen bijzondere ontwikkelingen.

CONCEPT